

ชื่อองค์ความรู้ กลยุทธ์และการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านน้ำจั้น หมู่ที่ ๔ ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

เจ้าของความรู้ นางพัฒนาตา ประถมมูล ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอบ้านหมี่
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ความเป็นมา/ที่มาในการจัดทำ

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากกระบวนการพัฒนาชุมชนมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือปฏิบัติตามหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ ความชอบธรรมและคุณธรรม ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองบนความพอเพียง โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกกรม และรัฐวิสาหกิจ บ้านน้ำจั้น หมู่ที่ ๔ ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้รับงบประมาณขับเคลื่อนโครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จากกรมการพัฒนาชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ”

กลยุทธ์/ วิธีการ/ขั้นตอน ในการขับเคลื่อน

๑. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ให้มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ อย่างชัดเจน

๒. ประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนโครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านน้ำจั้น หมู่ที่ ๔ ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

๓. ประชาสัมพันธ์รับสมัครแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ๓๐ ครั้วเรือน โดยจะเน้น ความสำคัญของแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ แกนนำเป็นกลไกสำคัญในการ ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ แกนนำเป็นใคร มาจากไหน มีใครเป็นแกนนำบ้าง รวมถึงสิ่งสำคัญ ที่แกนนำต้องรู้ หรือควรทำ มีอะไรบ้าง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

แกนนำ.... คือใคร ? แกนนำ คือ ... ผู้ที่เป็นหัวเรี่ยวหัว แรงหลัก ในการชักชวนให้คนในหมู่บ้าน ลูกขึ้นมาช่วยคิด ร่วมหาทางแก้ไขปัญหา และลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาชีวิตตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้นและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย

แกนนำ.... ได้มาอย่างไร ? คัดเลือกผู้ที่สมัครใจหัวไวใจสู้ชาวบ้านยอมรับ การค้นหาทำได้หลาย วิธีเช่น ติดต่อบทบาทตามพูดคุยตามสภาภาพ จับกลุ่มคุยกัน และเสนอผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ฯลฯ

แกนนำ... ทำอะไรบ้าง ? แกนนำ ต้องไปส่งเสริมให้ครัวเรือนต้นแบบรู้จักวิเคราะห์ตนเอง มองเห็นปัญหา เห็นจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง และเรียนรู้วิธีคิด วิธีการ แก้ไขปัญหาโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยสรุปแล้วเรื่องหลัก ๆ ที่แกนนำจะต้องไปให้คำแนะนำ และทำ เป็นตัวอย่างได้ มีดังนี้

๔.อบรมครอบครัวพัฒนา ๓๐ ครัวเรือน ตามแนวทางการดำเนินงานตามโครงการฯ

๔.๑ ประสานหน่วยงานภาคีร่วมดำเนินงาน (อบต./กศน./เกษตร/ชกส.)

๔.๒ สัมมนาการเรียนรู้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ ศึกษาดูงานประสบการณ์การพัฒนาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ

๔.๔ อบรมการเรียนรู้การบริหารจัดการชุมชน

๔.๕ กิจกรรมสาธิตการดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง (การเลี้ยงไก่ไข่/การแปรรูปอาหาร) การประสานหน่วยงานภาคี เป็นเรื่องของการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และชาวบ้าน สามารถทำให้งานหรือกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากความต้องการของชาวบ้านนั้น ขับเคลื่อนไปได้และประสบความสำเร็จ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องมีการประสานภาคี

๕. ประเมินระดับการพัฒนาของหมู่บ้านตามเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย (๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด) และประเมินความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (GVH) จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ก่อนการพัฒนา และครั้งที่ ๒ หลังการพัฒนา

๖. หมู่บ้านดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางและตามเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย และสามารถขยายผลการดำเนินงานสู่ครอบครัวอื่นๆในหมู่บ้านจนครบทุกครัวเรือน

๗. หมู่บ้านได้บูรณาการการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกับภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กศน./ ธกส./เกษตร/พช. เป็นต้น

๘. หมู่บ้านได้มีการจัดทำแผนบูรณาการในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ให้ความยั่งยืนสืบไป

แกนนำกับการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยทุนชุมชน การขยายผลการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยทุนชุมชน เป็นเป้าหมายสำคัญใน การทำงานของกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชน ในหมู่บ้านทั่วประเทศ ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตตามวิถีพอเพียง สร้างชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง โดยการส่งเสริม ให้ชุมชน มีระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยอาศัย กลไกของชุมชน เช่น กพสม./กพสต., ศอช.ต.ผู้นำ ออช. อช. ผู้นำชุมชน แกนนำ หมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ โดยใช้ทุนชุมชนที่มีอยู่ ทั้งทุนที่ไม่ใช่เงิน และทุน ที่เป็นเงิน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กองทุนกลุ่ม อาชีพ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ฯลฯ มาสนับสนุน กิจกรรมชุมชนให้เกิด อย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งนำเครื่องมือต่างๆสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การมีและใช้ระบบข้อมูล ทุนชุมชน จัดทำและปรับแผนชุมชนให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน การวัดความสุขมวลรวมชุมชน ตลอดจนให้มีการจัดการ ความรู้ชุมชน

จากแนวทางดังกล่าวข้างต้น แกนนำหมู่บ้าน/ชุมชน หรือผู้เกี่ยวข้องต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้ตระหนักและร่วมกันมาพัฒนาหมู่บ้านของตนเองตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ศักยภาพชุมชนและทุนของชุมชนมาร่วม บูรณาการดำเนินกิจกรรมชุมชน ร่วมกับทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง และใช้เครื่องมือต่างๆที่ชุมชนคุ้นเคยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของหมู่บ้านและ ชุมชนส่งเสริมให้

ครอบครัวพัฒนา เป็นหลักในการดำเนินงานฐานะ ผู้ปฏิบัติยึดหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ศาสตร์ "เข้าใจเข้าถึงพัฒนา" หลักการทรงงานของพระองค์ท่านเวลาเสด็จไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยมีหลักการทรงงานแบบ "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา" กล่าวคือเวลาพระองค์ท่านจะพระราชทานความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ พระองค์จะทรงศึกษาเพื่อให้ เข้าใจว่าจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องอะไรได้บ้างและความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างไรและเมื่อได้ข้อมูล แล้วพระองค์ท่านทรงใช้วิธีเข้าถึงโดยการเสด็จไปยังพื้นที่นั้นเพื่อพบกับประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน

การเข้าใจ คือการสร้างให้เกิดความเข้าใจในข้อมูล พื้นฐานด้วยการศึกษาข้อมูลทุกมิติของชุมชน ค้นหา รากของปัญหา และรวบรวมข้อมูลศักยภาพของชุมชน องค์กรความรู้ของชุมชน องค์กร เครือข่ายในหมู่บ้านหรือ ชุมชนที่จะเข้าไปดำเนินการ

การเข้าถึง คือ เป็นเรื่องการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสื่อสารสร้างความเข้าใจและความมั่นใจ กับชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการพัฒนามากที่สุด

การพัฒนา คือ เป็นเรื่องของการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพชุมชน สร้างทีมพี่เลี้ยงการออกแบบหลักสูตร และเมนูการพัฒนา การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติของชุมชน รวมทั้งการให้ทีม พี่เลี้ยงให้ คำแนะนำในชุมชนและติดตามสนับสนุนประเมินผล